

De bastaardsatijnrups en andere rupsen die klachten kunnen veroorzaken...

Sinds een aantal jaren merken we op dat mensen vaker gealarmeerd worden bij het zien van allerlei soorten rupsen. Omdat jouw dienst mogelijks ook vragen krijgt van ongeruste inwoners of omdat je proactief wil informeren hierover, hebben we hieronder even kort enkele typische kenmerken van de belangrijkste rupsen op een rijtje gezet. Uiteraard zijn er heel wat verschillende soorten in Vlaanderen en is het onbegonnen werk om ze allemaal te beschrijven. Daarom beperken we ons tot de soorten die tot op vandaag de meeste klachten veroorzaken in de regio.

Belangrijkste klachten veroorzakende rupsen

De in de media meest vermelde rups, is die van de **eikenprocessievlinder**. Deze komt echter in West-Vlaanderen (nog altijd) niet voor.

De met de eikenprocessievlinder verwante **bastaardsatijnvlinder** bezit, net zoals de eikenprocessierups, zogenaamde “brandharen”. Deze haartjes kunnen met hun weerhaakjes doordringen in de huid, ogen en luchtwegen. Ze kunnen gezondheidsklachten veroorzaken bij mens en huisdier, zoals jeuk, huiduitslag, irritatie van de ogen en/of van de luchtwegen. De plaag blijft meestal heel lokaal en neemt nog geen proporties aan zoals de eikenprocessierups.

De **bastaardsatijnrups** zal voornamelijk (maar niet uitsluitend) overlast veroorzaken in recreatiegebieden zoals duinen en strand. De jonge rupsen nesten in bomen en heesters. In het voorjaar verlaten de rupsen het nest en verspreiden zich. Ongeveer vanaf april tot juni heb je het meeste kans om last te hebben van de brandhaartjes. Buiten die periode kan ook nog omdat de wind haartjes kan verspreiden die achtergebleven zijn in de nesten of cocons. De rupsen vreten duindoornstruiken kaal waarna ze op het strand kunnen belanden tijdens de zoektocht naar andere voedselbronnen. Mensen die proberen de rupsen van hun handdoek af te halen, kunnen klachten krijgen. De irriterende brandharen van de rups komen los wanneer je de rups aanraakt. Daarnaast kan de wind de brandharen meevoeren, waarna ze op de huid, kleding of strandlakens terecht komen.

De klachten verdwijnen meestal spontaan binnen enkele dagen tot weken. Bij vragen rond gezondheidsklachten neem je best contact op met de huisarts.

Adviezen om klachten te voorkomen:

- Vermijd contact met de rups
- Draag bedekkende kleding als bij duinwandelingen
- Vermijd dat rupsen op kleding komen

De **spinselmot** komt in grote groepen voor op (allerlei) bomen en wordt soms met de processierups verward. Er is echter geen verwantschap tussen beide rupsen. Er bestaan verschillende soorten spinselmotten die elk op eigen typische gastplanten of -bomen leven, zoals bijvoorbeeld de appelspinselmot. De spinselmot heeft geen brandharen dus zal geen gezondheidsproblemen veroorzaken. De schade die ze aanricht aan bomen, is slechts tijdelijk: na het verpoppen kan de boom zich vrij snel herstellen.

Wat kan je doen als gemeente?

Paniek is absoluut niet nodig en gezondheidsklachten kunnen vrij gemakkelijk vermeden worden door het contact met bastaardsatijnrupsen te vermijden. Daarom kan je als gemeente je inwoners **proactief** informeren. Hiervoor kan je bij je Logo een voorbeeldartikel met afbeeldingen opvragen om te publiceren in het gemeentelijk infoblad of op je website.

In recreatie- of gekende wandelgebieden (parken, bossen, duinen, ...) waar bastaardsatijnrupsen in grote aantallen voorkomen, kan gekozen worden om dit bij de ingang te vermelden op de toegangsborden zodat bezoekers weten waarop te letten.

Wil je zelf de rupsen gemakkelijker herkennen? Installeer dan de app Obsidentify op je telefoon of tablet. Deze app kan je, aan de hand van een foto, zeggen om welke soort het gaat. Deze app kan je trouwens niet alleen rupsen helpen herkennen, maar zowat elke inheemse plant, dier of paddenstoel! De app is beschikbaar voor [Android](#) en [Apple](#).

Moet je de rupsen bestrijden?

In de regel is het niet nodig om rupsen te bestrijden, omdat je bij bestrijding vaak niet alleen het plaagdier treft, maar ook andere insecten en hun natuurlijke vijanden zoals vogels. Dit verstoort het ecologische evenwicht wat, zeker in natuurgebied, absoluut niet wenselijk is.

Bestrijding is enkel te overwegen wanneer het gaat om heel grote aantallen rupsen met irriterende brandharen, die overlast veroorzaken in publieke ruimten of ter voorkoming hiervan. De schade die rupsen aan bomen aanrichten, is op zich geen reden om te bestrijden aangezien deze beperkt en tijdelijk is.

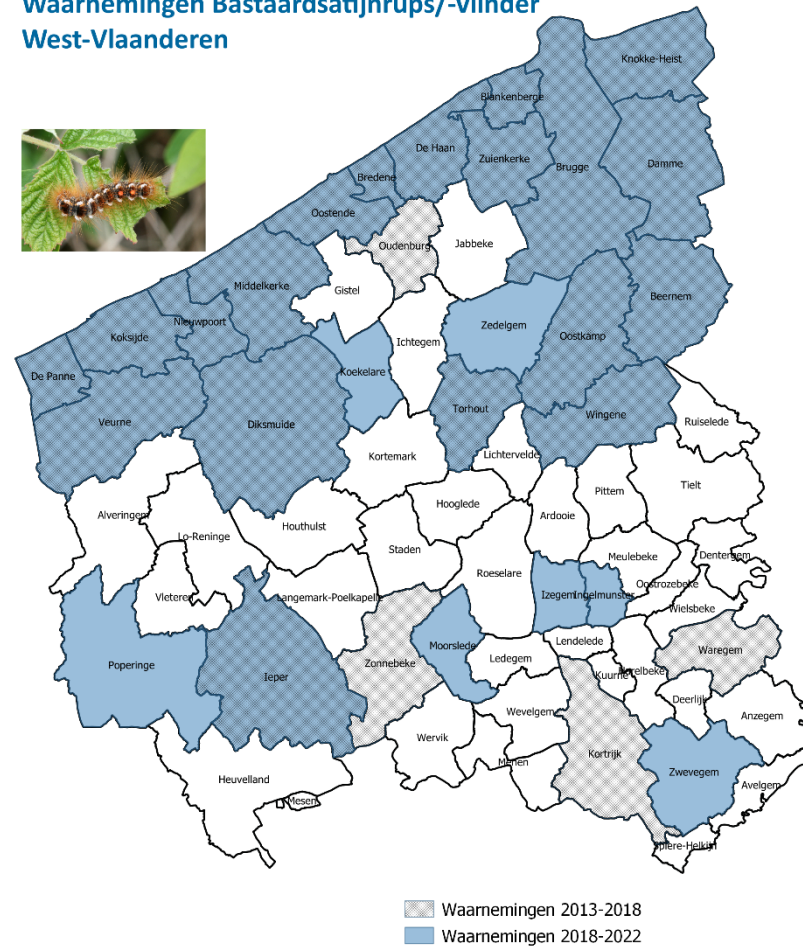
Soort rups	Foto	Uitzicht	Periode	Waardplanten	Mogelijke gezondheidseffecten
Eikenprocessierups <i>(Thaumetopoea processionea)</i>		Ca. 2cm Rupsen leven in groep en vormen spinsels	Voorjaar en vroege zomer	Eik, zelden op berk en beuk	Rupsen verspreiden brandharen: deze kunnen bij contact irritatie van de huid, ogen en luchtwegen veroorzaken. Symptomen treden op binnen 8 uur na blootstelling en verdwijnen meestal spontaan na enkele dagen tot weken. Eikenprocessierupsen trekken voornamelijk 's avonds "in processie" vanuit spinsels of dikke takken naar de bladeren van de boom.
Bastaardsatijn-vlinder <i>(Euproctis chrysorrhoea)</i>		2 à 3cm Rupsen leven in groep en vormen spinsels	Voorjaar en vroege zomer	Meidoorn, sleedoorn eik, berk, iep, en vruchtbomen	Rupsen hebben brandharen zoals de eikenprocessierups. De brandharen kunnen huiduitslag, jeuk en koorts veroorzaken. Het vrouwtje verbergt haar eieren met de haren van het achterlijf. Zij vermengt deze haren met de brandharen van de rupsen. Het spinself is daardoor ook netelig. Geen processiegedrag
Stippel- of Spinselmot <i>(Yponomeuta spp.)</i>	 (foto: wikipedia)	1à 1,5cm Rupsen leven in groep en vormen spinsels	April - juni	Meidoorn, kardinaalsmuts, wilg, appel, pruim	Geen, deze rups bezit geen brandharen Geen processiegedrag
Plakker <i>(Lymantria dispar)</i>		Tot 5 cm Vormt spinself	Voorjaar en vroege zomer	Voorkeur eik, maar ook op diverse andere planten	Brandharen, gelijkaardig met processierups Geen processiegedrag

Foto's: PIH en Luc Samsioen

Overzichtskaart waar de bastaardsatijnrups is gemeld

Deze overzichtskaart geeft enkel weer dat dergelijke rupsen zijn vastgesteld in de gemeente. In de praktijk komt de rups slechts op beperkte plaatsen voor, zoals (maar niet exclusief) in duinengebied. De kaart is bijgewerkt tot februari 2022. Voor specifiekere locaties en meer details verwijzen we graag door naar www.waarnemingen.be.

Waarnemingen Bastaardsatijnrups/-vlinder West-Vlaanderen

Bron: www.waarnemingen.be/species/8410/maps/